

Джерело: [ЛітАкцент](#)

У доробку молодого київського автора Маркіяна Камиша вже дві опубліковані книжки. Його дебютний роман [«Оформляндія, або Прогулянка в Зону»](#) навесні вийшов у французькому перекладі («Arthaud», видавнича група «Flammarion»), що, погодьтеся, для українського письменника, а надто початківця – рідкісне явище й неабиякий успіх. Ми говоримо з Маркіяном про непростий старт і виснажливий марафон, постапокаліптичний світ, який не довкола, а всередині людини, спекуляції в літературі, французьку рецепцію українських культурних явищ. Про це і не тільки – читайте в ексклюзивному інтерв'ю.

– Як прийшло бажання стати письменником? Усі з чогось починають, кожного це якось по-своєму знаходить, часто – в дитинстві. Як, коли й чому ти вирішив писати? Чому вступав на історичний факультет – а не, припустімо, на філологію чи літтворчість? І наскільки простягаються твої письменницькі амбіції?

– Я взагалі про це не думав і не писав нічого художнього років до сімнадцяти. Історичний факультет дає певні навички: доводиться багато працювати з матеріалом, читати величезний обсяг публіцистичної літератури – і, власне, тоді для мене дуже важливим стало видавництво «Критика», яке публікувало розкішні речі, передусім маю на увазі науково-популярні. Можу сказати, що перші мої кроки – це зростання саме на їхніх

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

книжках, навіть не на художніх текстах. Я був повністю абстрагований від української літератури року до 2005–2006, коли почав читати Жадана, Андруховича й усіх тих чуваків, які щось пробували писати і в них це дуже круто виходило.

Чимало бачив навколо знайомих журналістів, істориків, які писали оповідання, кидали понти, казали, що вони перспективні письменники й обов'язково доведуть справу до кінця. Ніхто не доводив – у когось декрет, у когось кредит, у когось дисертація. Першим моїм текстом мав бути роман, не оповідання. Я тоді вирішив, що ніколи не писатиму нічого короткого, що маю почати з великих прозових форм.

І я випадково знайшов для себе лакуну. Це був холодний зимовий Крим. І щемка, замкнена історія. Люблю циклічність. Фільм «Moon» Данкана Джонса передивлявся понад триста разів. Сервантеса перечитав разів двадцять. У мене музика завжди стоїть на реплеї – наприклад, Браян Іно, тижнями, місяцями, він не вимикається. І ця неймовірна цикліка допомагає. Отже, холодний сюрний Крим, занесені снігом метеостанції... Тоді я зрозумів, що мені подобаються відчужені місцини, бо Крим зимовий – еталон відчуження. Це було у 2008-му, а через рік я поступово прийшов до того, що класно б написати щось про Зону (Чорнобильська зона – ред.). Згодом і почався мій довгий, на шість років, роман із Зоною відчуження, але перед нею був оцей текст про Крим, який я завершив. Нікому про це не розповідав. Це та ситуація, коли свої вірші ховаєш за бачком унітаза. Бо мені було дуже соромно: коли, розумієш, хлопець із бідної сім'ї, який йде шляхом письменника... мене сильно травмувало б, якби хтось спитав: як там твої тексти, як успіхи? Я зрозумів, що нікому не буду про це казати, ніколи. Бо це таємниця, яка залишиться зі мною, поки я не доведу її до кінця і не зроблю справді щось круте. Тоді один мій друг, крутий археолог, допомагав морально. Завдяки йому перший текст узагалі вийшов.

Отже, зрозумів, що писатиму, десь у кінці 2007-го, майже десять років тому. А повірив у себе, коли писав «Серу» – текст, який обстоював шароварних патріотів. Я тоді начитався Сервантеса в лукашівському перекладі й вирішив перенести це на український контекст, бо відчував: щось особливе наше – це круто й цікаво людям, і треба його просувати. Щодо публікації отримував відмови. Приміром, одне з великих видавництв України казало, що мене можуть надрукувати, якщо приберу матюки. Але я не прибрав. Цілком можливо, що мене могли видати у 2011–2012, але тепер думаю – слава Богу, що все сталося, як склалося. З «Оформляндією» вийшло інакше – вона «вистрелила». Вона писалася як відповідь на те, чого я ходжу в Зону. А «Ряска» – то цілком інше. Я готувався тоді до марафону: через день бігав по десять, п'ятнадцять, двадцять кілометрів, не мав плеєра і думав про цей текст. Біг повз болота через Голосіївський парк, пригадував себе в Зоні, як заривався туди. І вони раптово стріляли, усі ці метафори. Бо саме з «Оформляндією» та «Рясками», власне, утворилося щось унікальне. У 2011-му, може,

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

2012-му я усвідомив, що писання – та річ, яку робитиму все життя, незалежно від результату. І зрозумів: навіть якщо мене не видаватимуть іще п'ятсот мільйонів років, усе одно писатиму, просто тому, що це мене пре. Нині я працюю над романом за назвою «Чормет». Цілковито заморожений цим текстом і вірю в нього як не знаю у що. Відчуваю, що він вийде особливим, я вкладаюся туди повністю. І три місяці, усе літо, я собі звільню для «Чормету». Усе решта мене не хвилює.

– У тебе дуже звучний псевдонім, який запам'ятовується. Звідки він і наскільки ти з ним зжився?

– Псевдонім я придумав, мабуть, у 2008 році, коли був черговий «бум» розквіту сучасної української літератури – принаймні так я пам'ятаю. Тоді з'являлося багато нових письменників, які розкручувалися і світилися у медіа, і мені це дуже подобалося. І багато з них мали псевдоніми. Я такий думаю: блін, я теж хочу. І придумав – причому ще до Зони, абсолютно від балди. Не керувався взагалі нічим, а взяв перше, що спало на думку. Не знаю, чому я написав «Камиш». Це ніяк не пов'язано з болотом чи Зоною. І через два роки, коли почав туди ходити, мене спитали: Камиш – бо це про Зону? Яюсь так збіглося. Люди, яких я туди веду, ніколи потім не питають, чому таке ім'я. Бо коли ми години три в цих комишах топаємо по коліно у воді, в болоті брудному й брудному, то сам розумієш, чому ти Камиш. А Маркіян... я не знаю. Це гарне ім'я з Західної України, воно мене завжди чимось манило. Тепер цієї моди на псевдоніми нема, як я помітив, люди здебільшого пишуть справжні імена. Чому так назвався? У мене доволі неприємна була молодість. Я був у школі цілковито білою вороною, мене, м'яко кажучи, не приймали, і якщо ти бачила естонський фільм «Клас», то в мене була приблизно така сама ситуація, тільки без сексуальних контекстів і стрілянини в кінці. І, звісно, коли тебе постійно кличуть на прізвище на уроках і кривляють через нього ж, ти підсвідомо хочеш позбутися – не прізвища, асоціацій із тим періодом життя, коли був цілковито асоціальним персонажем, який тільки читав книжки і лазив у лопухах. Тепер уже не ототожнюю себе зі справжнім іменем, бо людина – це те, що вона робить. Оскільки я пишу, то для мене ім'я і прізвище, які на обкладинці моїх книжок, для мене справжні, а ті вже ні, – я позбувся цієї шизофренії. Бо про тієї людини не знає ніхто, вона нічого не зробила. А зробила людина, яка назвалася так, як назвалася, – Маркіян Камиш. Це також дуже інтимні речі, не пам'ятаю, щоб я комусь це розповідав.

– Ти, припускаю, походиш із російськомовної родини і в побуті часто спілкуєшся російською. Чому вибір писати українською і як сформувалося твоє відчуття стилю? Пригадую, хтось із критиків писав навіть, що ти вигадуєш власну мову. І як ставишся до явища «український російськомовний письменник»?

– Дідуньо в мене говорив українською мовою, він був ярий такий, справжній шароварний націоналіст. Прекрасний чувак, який усе життя писав картини олією і жив як хотів, не зраджуючи своїм бажанням. Тільки він говорив українською мовою, усі інші в родині – російською. Десь років до 16–17 я балакав російською, але українську мову знав, і було десь п'ятдесят на п'ятдесят: у дворі ми розмовляли українською, а вдома я говорив

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

російською. Тільки з університету повністю перейшов на українську, яка мені подобається набагато більше. Часом використовую російську, але винятково в певних ситуаціях.

Усі мої тексти насичені емоціями, там дуже багато лірики. Спочатку вона була болотна, тепер металева – це співи металу, нескінченні звуки ударів. Коли запитують, чому я не пишу віршів, кажу, що вони вже у моїй прозі. Ідеться ж про орфоепічні характеристики мови. Я не вважаю, що російська якась жахлива. Вона просто інша, і якщо говорити про емоції, мені ближча українська. Бо її інструментарій дає можливість використовувати лаконічніші форми – можливість прибирати закінчення в деяких випадках, скорочувати.

Стиль, як він сформувався? Якби ж то я знав. Напевно, важливі два моменти: елементарний життєвий досвід і зацикленість. У мене вийшло так, що зацикленість на досвіді, коли починаєш для тих самих речей підбирати інші слова. Я читав усі ці чорнобильські тексти, уздовж і впоперек, без початку й кінця, і не бачив того, чого хочу. (Але не ставлю за мету писати так, як ніхто не пише, я не керуюся такими імперативами.) І якось воно лягло на магічний реалізм нашого болота. Дуже часто згадую фразу Мелькіадеса зі «Ста років самотності», коли він сидів, їв марожено й казав: «Я помер від пропасниці на болотах Сінгапуру». Одна ця фраза... це мов Кундера, який надихається одним жестом жінки в басейні на цілий роман. А «Ряска» – це ж «я помираю від пропасниці в болотах Чорнобиля». На стиль, мені здається, також уплинуло те, що я був повністю віддалений від сучасного літпроцесу й не слідкував за ним, а читав здебільшого класичні речі. Тільки рік-півтора тому почав собі проводити екскурсію – що тепер народ пише. Є цікаві тексти, класні, деякі мені дуже подобаються: Софії Андрухович, Андрія Любки, Артема Чапая. Але відчуваю, що якби я слідкував за цим постійно, то мій стиль був би іншим. Адже на тебе завжди впливає те, чого ти торкаєшся.

Щодо ставлення до російськомовних українських письменників скажу просту річ. Я в жодному разі не «посередині», бо це найвигідніша позиція найслабкішої людини. Мій особистий і остаточний вибір – це українська мова.

Але я не нию. Я створюю. Постійно кажуть: створюйте якісний український продукт. От я і пишу, українською мовою, і працюватиму над цим далі – але не тому, що так треба, а тому, що мене це пре. Проте я й не подумаю комусь дорікати за писання російською. Та пишть на здоров'я будь-якою мовою – а потім курчат полічимо. Одна річ, коли ми забороняємо якісь пропагандистські речі, які сюди потрапляють і реально працюють на те, щоб підірвати українську державність. Але якщо ми говоримо про якийсь притомний російськомовний продукт – та будь ласка, я його не боюся, мені є що запропонувати.

Альтернативу. Хай кожен робить своє, і подивимося, хто кого.

– Я читала майже всі твої тексти, включно з тими, що на сайті [markian.info – Ю. К.]. Складається враження, що тобі локації значно важливіші за людей, що люди для тебе – лише привід розповісти про певне місце, як-от у «Подорожі ученого доктора Леонардо...» Йогансена (хоча він читача дурить, а ти – ні). Це справді так? І чи плануєш «перемикатися» на персонажів?

«Що ми проти місць?»

Без цього місця мене не існує. Я ж не читав наукових монографій і не герой війни, не готував революцій і не підписував історичні документи. Я не виростив сина і не посадив дерево. Тільки розказав історію цієї землі. Землі пронизливої і прекрасної, незбагненої і неповторної, небезпечної і спокійної: весняної, осінньої, літньої та іноді навіть холодно-зимової. Землі – на якій я народився і у якій я розчинився. Я і є ця земля» («Київ–86»).

– Я і не приховую свого акценту на локації, бо не бачу сенсу і не вважаю, що воно гірше, бо не про людей. А що далі – дуже важливе питання. Нині я пишу «Чормет», і це текст про людей, від початку до кінця, автентика людська: металісти, мародери, усілякі нехороші й смішні персонажі. Це заглиблення в людей загалом, спроба розібратися, які вони в певних ситуаціях – похмурі, але кумедні; депресивні й страшні, але чимось чарівні. Ці люди – біля Зони й часом заходять туди, але вона, по суті, на далекому бекґраунді. Своєрідне дзеркало реальності: чимало прикольних штук відбувається поряд із Зоною, та оскільки ми звикли дивитись якраз на місце, конкретну точку, й акцентувати увагу всередині колючки, то упускаємо цілий маленький світ. А я його, навпаки, витягую на сцену, а Зону залишаю далеко на тлі. І от важливий момент: це передусім про людей, бо якщо топоніми змінити, побачимо характерну ситуацію для будь-якої частини України. Точно так само у Ржищеві метал пиляють, і в Херсонській області, у славному місті Каланчак, не кажучи вже про східну частину країни, де тепер нові Клондайки. Це трагікомедія насправді – не можу сказати «класична», бо небагато знаю трагікомедій, які б мені подобалися, але це повна зміна акцентів. Якщо «Ряска», «46», «Оформляндія» і «Київ–86» – проза одного порядку, то «Чормет» – зовсім інше, нове. Я почав його писати у вересні минулого року. Там колоритні дядьки. Є мужик, який приймає метал, – доволі спокійна людина, що бухає найменше за всіх, і тому він непоганий бізнесмен, який має такого самого друга. Вони досить хазяйські, правильні мужики, іще не до кінця спиті алкоголіки. А є повністю кончені алкаші, люди, які втратили подобу, унтерменші. Взаємини усередині тих спільнот дуже патріархальні, маскулінні, архетипні. Мої герої в цьому тексті – абсолютно не прихильники європейських цінностей, повний антипод реаліям, які ми намагаємося всіма силами будувати. Але це дійсність.

А ці люди... вони повільні. Інші – у тому плані, що ми ніколи не дивимося на метал так, як вони. Розказував знайомому металісту, що в Париж скоро поїду, а він такий: «Ейфель! Це ж металу блядь скіки!» І вони облизуються на це, бачать можливості, які нас оточують. Мені часто кажуть, що «Оформляндія» постапокаліптична. Насправді ніфіга.

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

Там тільки постапокаліптичні декорації. Але в «Чорметі» постапокаліптика набагато глибша, бо вона в ньому всередині, в оцих персонажах. Ти вже не дивишся звично на металевий поручень, ти розумієш, що його можна загнати. І це характерно не тільки для Зони, бо дев'яності роки в Україні – абсолютний постапокаліпсис, тоді це було тотально й повально, коли люди повністю змінилися й почали серйозно братися за імперські будівлі – як римляни розтягували на каміння будинки сенату, точно так само в нас це було і триває далі. Звісно, металу стає менше, але знаходять. І не потрібно нічого придумувати, моделюючи постапокаліптичний світ. Треба просто залізи в голову цих людей.

Відбувся переламний момент: були будівники комунізму, а стали – збирачі металу. Це фундаментальна зміна, яка перетворює людину на справжнього жителя постапокаліпсису. І це ж не тільки про Полісся, Херсон чи Центральну Україну. Тепер з'являється нова зона відчуження, усі це розуміють: постріляні й зруйновані місця, знедолені люди, які живуть у прифронтових районах, вони якось дають собі раду. І, хай там як, буде постійне здавання чогось на метал. Бо в тих умовах люди починають по-новому дивитися на речі. Комусь випити хочеться, а комусь картоплі купити, щоб нагодувати дитину. Людина дивиться на метал – і відчуває його. А з холодильника скільки можна витягти, а з програвача?.. І людина починає дивитися всередину речей, думати глибше, розбиратися, як влаштований цей маленький світ і що, власне, у цих речах.

І це не кажучи вже про бурштин.

– Чи тобі не закидали, що спекулюєш на темі Чорнобиля – до тридцятих роковин дві книжки видав! – чи не називали твої тексти кон'юнктурними? Не казали, що «зайняв нішу» або що? Прокоментуй це також із погляду укрусчліт і твого «покоління» в літературі.

– Оце дуже цікаве запитання, яке обов'язково колись мало прозвучати. Якщо людина пише про війну – скажімо, її другові ногу відірвало, а вона це бачила й не може забути, бо це найбільший шок і жах, про який важко не писати, одна з найважливіших і найцікавіших тем, – не, всьо, хрест-могила, автор же виїхав на цьому! Ремарк, приміром, виїхав на війні, якісь три тижні повоював, а Сент-Екзюпері – на тому, що літав. Якщо в тебе ще й відоме прізвище, то всьо. Якщо ти розумна людина, що класно шарить у культурології, – ти виїхала на цьому, спекулюючи своїми навичками. Тобто якщо хочеш створити якісний матеріал і збираєш його, щоб потім зробити літературний факт з особливого життєвого досвіду, якщо це називається спекуляцією – добре, я спекулянт. Буває, розумна людина щось напише, а їй кажуть: це нудна інтелігентська проза, в якій нічого не відбувається, вона про те, як ти сидиш і п'єш із друзями. Але яка нахуй різниця, якщо ця «нудна проза ні про що» читається із захватом, на одному диханні?

А щодо мене – якщо вже говорити про «виїхав», то, вибачте, я і шість років тому писав про Зону. Мені було дуже важливо створити штуку, яка була би популярною і серед інсайдерів, і серед людей, які просто хочуть цього торкнутися, почитати українську літературу, в якій був би якийсь свіжий зріз. Я нині достатньо бачу нових авторів і кіношників-гастролерів, передусім європейських, які приїжджають у Зону один раз й емоції першого контакту кладуть на папір чи картинку. Оце спекулянти. А я – інсайдер.

Щодо «потрапив у нішу» – прекрасно потрапив, і в «Норі-Друк» це помітили. Я ж зовсім не піарився, це вони мене дістали з болота і сказали розкручуватись. Окей, а хто ще в укрсучліті пише про Чорнобильську зону плюс нелегальщину? Та ніхто. Чи я автор, який виїхав тільки на цьому, – покажуть час і результат. Тому я про це не думаю, а далі роблю те, що мене пре.

Який прикол письма? Це вводити нові цікаві зрізи життя або переосмислювати старі. Я досі згадую класне інтерв'ю з Вірою Балдинюк, 2008 року, яке називалося «Сучукрліт – міський дурень, що розмовляє сам із собою і страждає на синдром Туретта». Вона там у доступній формі рознесла всі ці тексти ні про що і сказала: чуваки й чувихи, а хто з вас має досвід війни? Знає про кокаїнове життя менеджерів вищої ланки? Напишіть щось про це – класно, зсередини. Це інтерв'ю на мене сильно вплинуло. І теза про літературу реального досвіду частково була тим, що надихнуло еволюціонувати.

А людина, яка таврує письменників «нішами», має свідомість продавця у сільському магазині, який розставляє на полицях банки з огірками й помідорами. У нього тільки дві полиці. Для огірків і помідорів. І він їбанеться, якщо побачить полицю гіпермаркету.

Життя – це не ніші, і література – це не ніші. Це сотні тисяч зрізів буття, і чари літератури в тому, що можна вибрати будь-який і працювати з ним. І річ не в Зоні, бо особливим місцем можна зробити що завгодно. Зона – дуже тиражована й розпопсіла штука. На ній складно виїхати, щоб було зрозуміло. Такою ж локацією може бути якийсь київський гольф-клуб із наркоманами. Можна писати про людей, які працюють в офісі, але мають гігантську драму, і прописувати їхні екзистенційні кризи так! Інша річ – хто це зможе зробити. От Жорж Перек, «Життя: інструкція з експлуатації». Грубезна книжка, в якій просто описані життя і взаємозв'язки людей в одному паризькому будинку – усе! І це зріз. Яку нішу зайняв Перек – нішу будинку?

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

– Звісно, не можу не спитати про Францію. Як сприйняли «Зону» критика й публіка? Які основні акценти були в численних інтерв'ю? І розкажи трохи про травневі закордонні заходи, в яких братимеш участь.

– Франція була дуже насиченою, я туди їхав працювати. Інтерв'ю – близько 10 часописів про мене написали, кілька теле- і радіоканалів зняли сюжети. Назв не пригадую, але оскільки це «Flammarion», то одні з найвідоміших, такі мас-медіа, до яких увага завжди. Розпитували передусім про книжку, а потім уже про Зону – загальні запитання, що стосувалися специфіки сприйняття, бо французи нічого про Чорнобиль не знають, їх мало хвилюють наші проблеми. Тому це було введення в Зону, у маленький світ «Оформляндії», через мене – людину, яка не говорить про минуле. І я намагався розказувати про сьогодні. Страшенно радий, що було кілька журналістів, які наважилися піти зі мною туди – власне, у форматі, в якому ходжу я. Це відірвані абсолютно, крейзануті чуваки, дуже розумні, і мене тішить, що вони самі до цього торкнулися. Але дратує, що ніхто з них не мав більше ніж два дні. На жаль, за цей час я нічого не можу показати. Тому просив: чуваки, візьміть сім днів, бодай п'ять, я покажу набагато більше. Та все одно тішить, що їхні очі запалали, що вони заразилися всім цим. Тому щоразу, коли йшлося про літературу, вони завжди акцентували, що це живий текст, жива людина, сучасність і унікальне місце. Їм цікаві саме такі штуки. Наше бажання комусь сподобатися, здатися близькими й сповненими розуміння росте з віктимного комплексу. А їх цікавить те, які ми насправді. Це як порада бути собою: здається банальною, але її дуже важко дотримуватися. І коли ти намагаєшся бути собою, люди відкриваються теж. Вони починають розуміти: о, це щось справжнє. Що ми можемо розказати французам про Бодріяра, а французи нам – про Чорнобиль? Нічого цікавого. І коли люди з України приїжджають із перекладеними книжками, з українським месенджером, то це дуже важливо, як і говорити без плачу, без намагання бути схожими на іноземців. Бо якщо людина починає косити під когось, вона перетворюється на кіч і фальш.

Якщо простіше, то римлянам не цікаві дакійці, які дешево косять під римлян. Римлянам цікаві дакійці.

– Це провінційність.

– Так, це комплекс не тільки віктимності, а й провінційності. Якщо його нема – тоді з'являється розуміння.

Наскільки мені відомо, наразі негативної рецензії на «Зону» у французькій критиці нема жодної. Мені завжди казали, що Франція погано приймає українських письменників. Я туди приїхав – і зрозумів, що на рівні медіа прийняли просто чудово. Видавництво хороше й добре працює над піаром і розкруткою. Дуже крутий, просто шикарний, переклад вийшов. Перекладала Наталя Іваничко, їй допомагав друг, письменник Седрик Гра, і

французи дуже класно сприйняли цей переклад.

У Франції мені також допомагала – перекладала всі мої спічі й налагоджувала комунікацію – Ірина Дмитришин, перекладачка. Я дуже задоволений, хоча мав украй мало часу побачити країну. Щодо того, що буде далі: у травні мене запросили на літературний і кінематографічний фестиваль у Сен-Мало. Це містечко, де відбуваються події роману «Все те незриме світло», воно колоритне і прекрасне, маленьке місто за середньовічними мурами на березі Атлантичного океану. Фестиваль триватиме два дні, і, як сказали французькі видавці, він один із найкрутіших. Я там щось читатиму, а ще матиму кілька виступів перед українською спільнотою у Страсбурзі й Парижі. Буде, знову-таки, дуже насичена поїздка, я не матиму часу, щоб подивитися французькі міста (сміється).

– П'ять років ти ходив у Зону і збирав матеріал, якого стане на кілька книжок. Про Чорнобиль ти пишеш дуже емоційно, відчувається, що це твій особливий фетиш. Чи зможеш так само сильно закохатися в іншу тему й так само довго її вивчати? Чи не боїшся розчарувати читачів, які вже звикли до чуттєвого напруження твоїх текстів?

«Я закохався з першого погляду.

Бачив колись твої фотки в мережі і гортав спокоями, та тільки наживо зустрілися і йокнуло, аж руки тремтями забилися. Твоя гречність змушує серце стрибати, а поодинокі прохолодні нотки – вирівнюють кардіограми, затикають рота навіть моїй аритмії і гасять спокій тривогами передранкової ночі. І щось невловиме твоє пробує піймати кожної зустрічі мимоходом, як ідіот поводяться. Твої старомодні прикраси зачаровують, а дивовижні весняні вбрання – радують свіжістю. Тебе пильно охороняють, ти далеко за містом. Так далеко і так близько водночас. Тобі всі ці тексти. А кому ще? Біля тебе час летить так швидко-дзиг'ою і завмирає водночас. Ніби зірки закручуються швидкостями і розмазуються на фото, коли клацаєш небо на довгу витримку. І навіть якщо твої пожежі згаслі, мої – ні.

Зона! Я люблю тебе» («46»).

– Тут ми повертаємося до питання якості. Я розумію, що якщо вже підняв певну планку, то нічого гіршого не друкуватиму. Якщо вважатиму, що виходить щось не те, краще помовчу: уже не зможу собі дозволити писати поверхово. Тема з чорметом для мене також дуже рідна, і досвіду маю досить. Як уже казав, я завершу цей текст, а потім візьму паузу – не тому, що так треба, а тому, що так мені відчувається. Мене пре якийсь челендж. Бо щоразу, коли сам собі встановлюєш челендж, він гнатиме вперед. Раніше підхльостувало те, що я хочу статися як письменник. А нині? Складно це.

От «Чормет» буде особливим, гіперемоційним текстом про дуже специфічні речі. Оскільки тематично це не Зона – от і є нова тема з безліччю нюансів. Наразі це мій

Написав Юлія Кропив'янська
П'ятниця, 29 липня 2016, 10:16

дороговказ, маяк, який дає можливість дихати й працювати. А подальшої теми я, мабуть, не бачу, бо імперативи, якими я керуватимуся потім, після «Чормету», зміняться. Цілком можливо, що я захочу взяти й препарувати якесь архетипічне явище. Наприклад, поразку, утечу, подорож... ну, подорож і втеча вже були. Або поїду на бурштинову копанку і напишу роман про клондайк...

– Архетипне... смерть?

– Смерть, так. Щось ніби просте, що завжди з нами поряд, але куди можна заглибитися, дослідити як явище. Та це пізніше, бо такий підхід потребує часу. Можливо, повернуся до історичних аспектів, бо мене дуже тягне читати всі ці штуки, але я не хочу писати класичних історичних романів. Цілком можливо, що психану й напишу, приміром, як десь у Таїланді чуваки розбирають старі танкери, у чорметному антуражі. Але акцент не на Таїланді, а на танкерах, що головне. Знову-таки, це не буде тревелог на кшталт «я об'їздив 1000 країн, побухав із мільйоном дальнобоїв і зараз презентую вам книжку». Це теж не моє. А що натомість? Архетипіка. Наприклад, що таке Зона? Якщо ми заглибимся, відкинемо всю цю шкаралупу, нелегалів тощо? Це помирання. А що таке помирання? У що можна його замкнути? Повільне помирання. Це може бути людина, яка повільно помирає. А яка перша думка про це? Онкологія – беручи до уваги, що небезпека є. Я цілком можу зіштовхнутися з проблемою раку в когось зі знайомих. Або в себе. Сподіваюся, цього ніколи не буде, але ж воно може якось ударити. Дуже складна тема, на яку, підозрюю, страшенно багато романів написано. Але вона гіперемоційна, специфічна й архетипічна. Може бути й щось ширше, те, що торкається всіх людей на Землі. І це величезний челендж.

– Що ти порадив би молодим і зухвалим авторам-початківцям?

– Я далекий від того, щоб комусь щось радити. Єдине можу сказати, чого б я бажав як читач. Хочеться, щоб це було яскраво. І річ не в тому, що, мовляв, є «яскраві» теми, а є ні. Хуйня. Хочеться тримати книжку в руках і не розуміти, як це падло її написало, читати й думати: блін, як це? Хочеться неймовірних історій життя, реальних, які потім круто осмислені художньо. Хочеться вигадок від людей із гігантською фантазією, які сиділи вдома сім-вісім років і щось придумували. Знову, це дуже складне питання. Чого хочеться від української літератури? Поменше хіпстерства, у поганому сенсі. Хочеться, щоб люди з колосальним багажем знань, які мають за плечима величезний досвід і багато перечитаного, яскраво заявляли про себе.